

MOTION

Tyresö 2008-11-12

Rätt till trygghet och påverkan för äldre

Vi Socialdemokrater anser att Tyresös äldre har förtjänat och förtjänar en trygg ålderdom. Det är därför viktigt att äldre både på äldreboende och i hemmet ges möjligheten att åldras med värdighet.

I Tyresö är vården av äldre på många sätt av hög kvalitet, men kontinuerligt måste kvalitén förbättras och verksamheten utvärderas, till exempel i samarbete med kommunens pensionärsorganisationer.

De senaste åren har flera beslut tagits som på sikt kan komma hota kvaliteten. För oss står kvaliteten i verksamheten i fokus och driftsformer i bakgrunden.

En bättre äldreomsorg

För oss Socialdemokrater är det naturligt att alla äldre, oavsett vårdgivare ska få en bra vård. Det är en rättighet att kunna åldras med värdighet. I media rapporteras tid efter annan om hur äldre blir "fångar" på äldreboenden då inte personalen ges nog med tid för att kunna ge de äldre den uppmärksamhet de är förtjänta av. För att garantera en bättre vård vill vi socialdemokrater att ett antal minimikrav uppställs för våra äldreboenden, privata som kommunala. Dessa minimikrav kan till exempel vara hur stor andel av personalen som har adekvat utbildning eller att det ska finnas personal med andra språkkunskaper än svenska. Det kan också handla om anställningsvillkoren för de anställda, eftersom dåliga villkor ofta återspeglas i vårdkvaliteten.

Rättighetsprogram

Vissa äldre och anhöriga kan ibland känna att de inte blir lyssnade på och inte tas hänsyn till. För att förbättra de äldres situation och stärka deras rätt bör ett rättighetsprogram införas, där det tydligt definieras vad äldre boende på särskilt boende som minst kan kräva. Svart på vitt skall det exempelvis framgå minst hur många gånger i veckan du skall få komma ut och hur många gånger du skall kunna duscha. Dessa program bör kunna individanpassas efter individens egna behov.

En god kost

Oberoende om äldre bor på ett särskilt boende eller i hemmet är en god kost av stor vikt. Vid undersökningar har det visat sig att äldre i Tyresö inte är nöjda med kvalitén på maten som kommunen tillhandahåller på olika sätt. Vi socialdemokrater anser att matkvalitén, genom hänsynstagande till de synpunkter som framförts, måste förbättras. En avgörande del i detta är att öka de äldres egna inflytande över maten. Vidare tror vi att miljön vid ätandet är viktig. Därför bör kommunen se över möjligheterna för kommunens äldre att äta i gemensamma lokaler, såsom Lyktan.

Hjälp i hemmet

I dagens Sverige och Tyresö håller sig invånarna friska längre och blir äldre. Detta gör att många bor kvar i hemmet med eller utan hemhjälp i allt äldre åldrar. Under en längre tid har vi föreslagit att äldre över en viss ålder skall garanteras ett visst antal timmars hemtjänst varje vecka. Detta förslag förefaller nu bli verklighet. Vi vill samtidigt med denna reform stärka de äldres rätt att själv välja vad som skall utföras under dessa timmar. En annan reform som har införts är det som kallas "Fixar-frasse", som handlar om att äldre kan få hjälp i hemmet, exempelvis med att sätta upp glödlampor, vilket bland annat bör minska risken för fallskador. Tyvärr höjdes åldersgränsen för att nyttja denna tjänst. Då det inte fanns några indikationer på överutnyttjande vill vi sänka denna åldersgräns igen.

Olika boenden i olika skeden

Oavsett vilka val som Tyresös medborgare gör skall alla veta att beroende på hur behoven ser ut finns goda boende alternativ. För vissa finns behov av att bo i ett lagstadgad särskilt boende medan andra vill ha boenden som inte är behovsprövade såsom till exempel trygghetsboenden eller seniorboenden. Idag är kön till seniorboende lång i Tyresö, men få nya lägenheter planeras. Detta är ett stort problem, som skapar otrygghet för Tyresös äldre. Nya seniorboenden måste uppföras och därmed korta köerna. Dessutom bör en garanti införas för de allra äldsta, som säger att alla över 90 år bör garanteras en plats på antingen seniorboende, trygghetsboende eller särskilt boende. Med tiden bör det undersökas möjligheten att sänka denna gräns.

Vård efter behov

För oss Socialdemokrater är det viktigt att alla människor har rätt till vård oavsett storlek på plånbok. Privata entreprenader kan öka mångfalden och därigenom vara en positiv lösning som ger förutsättningar för bättre vård. Kommunen har dock ett ansvar att ingen blir utlämnad till verksamhet som i verkligheten styrs mer av ett kortsiktigt vinstintresse än av omsorgen om de äldre. Avgörande för ett sådant ansvar är dels utvärderingen av verksamheten samt möjligheten för

att i egenregi kunna ta tillbaka verksamheten där avgörande brister i kvaliteten konstaterats. Om det ska kunna ske krävs att kommunen även fortsättningsvis har egen förmåga att driva verksamheter. En del i detta är ägandet av infrastrukturen.

Med ideologisk dogmatism som grund har dock Tyresös borgerliga majoritet sett till att privata vårdföretag både äger och driver ett äldreboende i Tyresö och uppenbarligen söker att hitta fler liknande lösningar. Från att ha varit ett komplement blir det uppenbart att kommunen avhänder sig viktiga verktyg för att både kunna styra kvalitet och framtida kostnader.

Riskerna med dessa privata experiment är uppenbara. Äldreboendet ägs av ett aktiebolag, vars huvudsakliga syfte är att generera högsta möjliga avkastning på insatt kapital. När ett nytt avtal ska träffas är risken överhängande att priserna rakar i höjden, eftersom företaget ifråga både äger den fastighet som verksamheten bedrivs i och driver verksamheten.

Detta är ett första steg bort från skattefinansierad äldrevård, då det finns en risk att platser säljs till andra kommuner och privata aktörer, exempelvis försäkringsbolag som är beredda att betala mer, vilket är en utveckling vi aldrig kan acceptera. Denna lösning kan komma att innebära ökade kostnader för Tyresö kommun och att Tyresös äldre inte kommer att få plats i äldreboenden i den egna kommunen, utan tvingas att flytta till andra kommuner. Därför bör ett stopp av dessa lösningar införas, tills de långsiktiga konsekvenserna kan utvärderas.

Äldreombudsman

För att upprätthålla kvaliteten i såväl kommunal som privat driven äldreomsorg behöver tillsynen skärpas. Det är kommunens ansvar att garantera varje enskild persons rätt till en kvalitativt bra vård. För att det ska bli verklighet krävs en granskning av verksamheten som är frikopplad från de man ska granska. En person eller funktion som aldrig misstänks ta större hänsyn till kollegorna än de vars intresse han eller hon är satt att värna. Som en del av det kvalitetskontor vi vill inrätta vill vi skapa en funktion som äldreombudsman vars uppgift är att göra kvalitetsutvärderingar och vid behov granska enskilda fall där brukare känner sig felaktigt behandlade.

Vi socialdemokrater föreslår därför:

Att ett stopp för utförsäljningar av äldreården (i bemärkelsen drift och ägande av fastigheter) införs tills prisutvecklingen på Krusmyntan har undersökts i slutet av kontraktstiden.

Att en tydlig kravspecifikation tas fram för utförare av särskilda boenden.

Att utrikesfödda äldres möjligheter till vård på sitt modersmål stärks.

Att ett rättighetsprogram för äldre på särskilda boenden utarbetas.

Att de äldres rätt att styra hemtjänsttimmarna utökas.

Att måltidssituationen ses över och utvecklas inom äldreomsorgen.

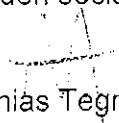
Att åldersgränsen för att anlita Fixar-Frasse sänks till 65 år.

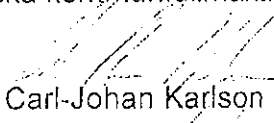
Att nya seniorlägenheter byggs.

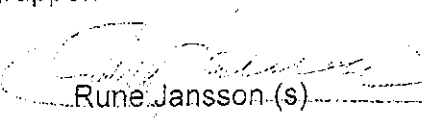
Att en boendegaranti för äldre över 90 år införs.

Att en funktion som Äldreombudsman införs.

För den socialdemokratiska kommunfullmäktigegruppen

Mathias Tegnér (s)

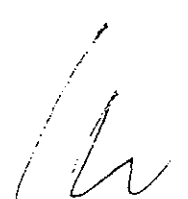

Carl-Johan Karlson (s)

Rune Jansson (s)

Monica Schelin (s)

Alfonso Morales (s)

Ann-Britt Avelin (s)

27

Dnr: 151/08-739

§ 1009

Yttrande över motion om rätt till trygghet och påverkan för äldre**Ärendebeskrivning**

Mathias Tegnér (s), Carl-Johan Karlson (s), Rune Jansson (s), Monica Schelin (s), Alfonso Morales (s) och Ann-Britt Avelin (s) har lämnat in en motion i kommunfullmäktige med rubriken "Rätt till trygghet och påverkan för äldre". Motionen har remitterats till socialnämnden för yttrande. Motionen bifogas.

Förvaltningen lämnar i yttrandet synpunkter på de förslag som tas upp i motionen. Många av de föreslagna förbättringarna är redan genomförda.

Ordförandens utlåtande och förslag

Vad gäller stopp för utförsäljning finns det en policy för konkurrensutsättning av verksamheter i Tyresö kommun. Hela nämnden har informerats vid ett flertal tillfällen att tydliga kravspecifikationer alltid preciseras vid upphandlingar.

Kommunen har garantier för valfrihet och vid behov köps plats i annan kommun om modersmålskrav uppstår.

Förenklad handläggning utan biståndsbedömning gör att alla över 80 år kan begära upp till 15 hemtjänsttimmar per vecka.

Måltidssituationen har noggrant setts över och många förbättringar införts. Hanteringen av matlådor är fortfarande under utredning.

Åldersgränsen för fixarservice är till för personer fyllda 75 eller över men i mån av tid kan även andra äldre och funktionshindrade få hjälp.

Personer fyllda 90 år ska få förtur till seniorlägenheter. Alla får i praktiken plats efter behov. Behovet måste få styra, inte åldern.

Kommunen är för liten för att anställa en äldreombudsman. Kvalitetsinspektören och medicinskt ansvarig sjuksköterska fyller detta behov. I framtiden kanske en sådan funktion skulle kunna inrättas gemensamt i samarbete med annan kommun eller andra kommuner.

Därmed föreslår jag socialnämnden besluta att lämna följande yttrande till kommunstyrelsen

1. Följande förslag i motionen avslås

- Att ett stopp för utförsäljning av äldreården (i bemärkelsen drift och ägande av fastigheten) införs tills prisutvecklingen på Krusmyntan har undersökts i slutet av kontraktstiden.
- Att åldersgränsen för att anlita Fixarservice sänks till 65 år.
- Att en funktion som Äldreombudsman införs.

2. Resterande förslag i motionen anses vara tillgodosedda och motionen är därmed besvarad

Yrkande

Mathias Tegnér (s) yrkar att socialnämnden i sitt yttrande till kommunstyrelsen ska bifalla motionen i sin helhet.

Ordförande ställer proposition på förslagen och finner att socialnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Protokollsanteckning

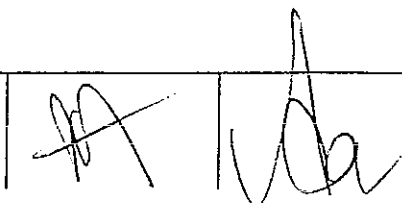
Ersättare Elisabeth Hedlund (v) och Lilian Nylinder (mp) vill ha antecknat i protokollet att de hade yrkat avslag på ordförandens förslag om de hade haft rösträtt.

Socialnämndens beslut

- Enligt ordförandens förslag.

Reservation

Mathias Tegnér (s) reserverar sig mot beslutet.

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Marja Alén, utredare

YTTRANDE
2009-02-12
1 (4)

Diarienummer 151/08-739

Socialnämnden

Yttrande över motion om rätt till trygghet och påverkan för äldre

Förslag till beslut

- Socialnämnden antar förvaltningens svar till yttrande över motionen

Anita Brynje
Förvaltningschef

Catarina Stavenberg
Stabschef

Sammanfattning

Mathias Tegnér (s), Carl-Johan Karlson (s), Rune Jansson (s), Monica Schelin (s), Alfonso Morales (s) och Ann-Britt Avelin (s) har lämnat in en motion i kommunfullmäktige med rubriken "Rätt till trygghet och påverkan för äldre". Motionen har remitterats till socialnämnden för yttrande. Motionen bifogas.

Förvaltningen lämnar i yttrandet synpunkter på de förslag som tas upp i motionen. Många av de föreslagna förbättringarna är redan genomförda.

tyresö kommun

Socialförvaltningen synpunkter

Förslag i motionen

Socialförvaltningens synpunkter

Att ett stopp för utförsäljning av äldreboenden (i bemärkelse drift och ägande av fastigheter) införs tills prisutvecklingen på Krusmyntan har undersökts i slutet av kontraktstiden.

Förslaget avvisas med hänvisning till policyn för konkurrensutsättning av verksamheter, som antagits av kommunfullmäktige 2008-09-11. Frågan kommer att bli aktuell för ställningsstagande vid planering av nästa äldreboende.

Att en tydlig kravspecifikation tas fram för utförare av särskilda boenden

Vid upphandling av äldreboenden utformas alltid en tydlig kravspecifikation. Granskning av alla äldreboenden, såväl privata som kommunala, sker utifrån gemensamma kriterier. Kriterierna framgår av tillsynsplanen som antas av socialnämnden. Förslaget i motionen är därmed redan tillgodosett.

Att utrikesfödda äldres möjligheter till vård på sitt modersmål stärks.

Genom kundvalet inom hemtjänsten, som omfattar både omsorg och service, finns tillgång till personal som talar flera olika språk. När det gäller särskilda boenden är underlaget i kommunen inte tillräckligt för att skapa enheter utifrån särskilda språkgrupper. I kommunen finns en kvalitetsgaranti om att den äldre ska kunna välja det boende man önskar, vilket kan tillgodose särskilda önskemål. Om behovet är stort, kan platser köpas i annan kommun. Tyresö har köpt platser i till exempel ett finskt äldreboende. Möjligheten att få vård på eget modersmål är därmed redan tillgodosedd.

Att ett rättighetsprogram för äldre på särskilda boenden utarbetas

Inom äldreomsorgen finns kvalitetsgarantier som beskriver vad de äldre kan förvänta sig i fråga om stöd och service. Garantierna ses över och följs upp årligen. Genom målen och åtagandena i såväl socialnämndens verksamhets- och

	<p>budgetplan och enhetsplanerna utvecklas verksamheterna kontinuerligt.</p> <p>Vid upphandling ställs alltid kvalitetskrav, vilka följs upp och granskas av kvalitetsinspektören.</p> <p>Förslaget i motionen är därmed redan tillgodosett.</p>
Att den äldres rätt att styra hemtjänsttimmarna utökas.	<p>Socialnämnden har i maj 2008 fattat beslut om förenklad handläggning med större inflytande för brukaren. Detta innebär att personer fyllda 80 år har rätt att till hemtjänst, upp till 15 timmar i veckan, utan den vanliga biståndsbedömningen. Detta ger större inflytande för brukaren vad gäller innehållet i insatserna. Genomförandet av denna modell sker preliminärt från 1 oktober 2009.</p> <p>Förslaget i motionen är därmed redan tillgodosett.</p>
Att måltidssituationen ses över och utvecklas inom äldreomsorgen.	<p>En kostekonom har under 2008 sett över måltidssituationen inom äldreomsorgen och flera förbättringar har skett i frågan, vilket också redovisats i socialnämnden.</p> <p>Förslaget i motionen är därmed redan tillgodosett.</p>
Att åldersgränsen för att anlita Fixat-Frasse sänks till 65 år.	<p>Fixarservice ges sedan augusti 2008 av frivilliga medarbetare på Frivilligcentralen. Föreningen erbjuder fixartjänster ”i första hand till personer som är 75 år eller äldre, men även andra äldre och funktionshindrade i mån av tid”.</p> <p>Förslaget om en generell sänkning av åldersgränsen avvisas.</p>
Att nya seniorlägenheter byggs	<p>Det nya trygghetsboendet vid Björkbacken med cirka 70 lägenheter är under planering och beräknas kunna öppnas under 2011.</p> <p>Förslaget i motionen är därmed redan tillgodosett.</p>
Att en boendegaranti för äldre över 90 år införs	<p>När det gäller särskilda boenden bör behovsbedömningen vara kvar, även för dem som fyllt 90 år. Socialnämnden måste se till att den som har behov av särskilt boende också får det tillgodosett. Finns det inga platser i kommunen, köper förvaltningen plats i en annan kommun.</p> <p>Kommunstyrelsen har under 2008 antagit nya regler för seniorbostäder, vilka innebär att personer fyllda 90 år ska få</p>

förtur. Denna regel kommer troligen att gälla även för det nya trygghetsboendet.

Förslaget om en generell boendegaranti för alla över 90 år är därmed i praktiken tillgodosett med seniorbostäder.

Att en funktion som äldreombudsman införs.

Tillsyn och granskning av äldreomsorgen har förstärkts på olika sätt under de senaste åren. På socialförvaltningen har en tjänst som kvalitetsinspektör tillsatts. Uppdraget är att granska samtliga verksamheter inom nämndens område. Nämnden antar en tillsynsplan och resultaten redovisas sedan i nämnd. På riksplanet kommer tillsynen att effektiviseras genom överflyttning av uppdraget från länsstyrelserna till Socialstyrelsen.

Inom hälso- och sjukvårdens område finns till exempel patientnämnden dit boende inom äldreomsorgen också kan vända sig med sina frågor och synpunkter.

Underlaget för att tillsätta en ombudsman för äldreomsorgen är relativt litet i Tyresö, varför behovet bör kunna tillgodoses av de funktioner som redan finns.

Förslaget om en funktion som äldreombudsman avvisas.